Zeszyt ćwiczeń

Lekcja wychowawcza krok po kroku: scenariusze, plan roczny i materiały do druku

Kurs VITA: vita.edu.pl/courses/lekcja-wychowawcza-scenariusze-plan-roczny
42 ćwiczenia, po jednym do każdej lekcji. Na końcu znajdziesz przykładowe odpowiedzi. Najpierw spróbuj odpowiedzieć samodzielnie, dopiero potem zajrzyj do wzorów. Postacie i sytuacje w ćwiczeniach są przykładowe. Zeszyt jest materiałem edukacyjnym, nie poradą prawną, lekarską ani psychologiczną. Kurs nie obiecuje oszczędności czasu ani wyników uczniów. Nie wpisuj do ChatGPT danych dzieci i zawsze sprawdzaj odpowiedzi.

Ćwiczenia

Moduł 1. Plan roczny wychowawcy: cele, plan wynikowy, rozkład godzin wychowawczych

Lekcja 1.1. Co należy do wychowawcy i ile jest godzin wychowawczych w roku

Zrób dla swojej klasy kartę "godziny w roku". Wpisz: typ szkoły i klasę, tygodniowy wymiar z rozporządzenia, liczbę tygodni z zajęciami z kalendarza szkoły, wynik, a potem odejmij godziny, które z góry zajmują tematy obowiązkowe dla Twojego typu szkoły.

Lekcja 1.2. Plan roczny krok po kroku: cele, tematy, rozkład na miesiące

Napisz trzy cele roczne dla swojej klasy i do każdego dwa tematy godzin, a potem wskaż miesiąc dla każdego tematu. Sprawdź, czy każdy cel da się ocenić w czerwcu odpowiedzią "tak" lub "nie".

Lekcja 1.3. Plan wynikowy: przykład dla klasy 7 i korekty w trakcie roku

Weź dwa tematy ze swojego planu rocznego i dla każdego wpisz wynik oraz sposób sprawdzenia. Potem zapisz jedną korektę, którą zrobisz, jeśli pierwszy temat nie wypali.

Moduł 2. Jak zbudować scenariusz: wzór do wypełnienia i checklista

Lekcja 2.1. Z czego składa się scenariusz godziny wychowawczej

Weź dowolny scenariusz godziny wychowawczej (własny albo znaleziony w sieci) i sprawdź osiem części. Dla każdej zapisz "jest", "jest, ale niepełna" lub "brak". Dla trzech najsłabszych dopisz jedno zdanie poprawki.

Lekcja 2.2. Wzór scenariusza minuta po minucie

Wypełnij wzór dla jednej godziny, którą naprawdę planujesz w tym miesiącu. Pola 1 do 6 zapisz pełnymi zdaniami, pola 7 do 9 w trzech punktach. Zsumuj minuty: muszą dawać 45 razem z rezerwą.

Lekcja 2.3. Checklista przed lekcją: przykład scenariusza przed i po poprawkach

Weź jeden swój scenariusz i odpowiedz na dwanaście pytań. Zaznacz wszystkie braki i do trzech wybranych dopisz poprawkę. Jeśli masz więcej niż pięć "nie", odłóż scenariusz do następnego tygodnia.

Moduł 3. Zespół klasowy: integracja, zasady, konflikty między uczniami

Lekcja 3.1. Jak powstaje zespół klasowy i po czym poznasz, że klasa się dzieli

Przez dwa tygodnie zapisuj po jednym zdaniu dziennie: co zaobserwowałeś w jednej z pięciu sytuacji (dobór par, praca w grupach, żarty, konflikty, nowa osoba). Po dwóch tygodniach podkreśl powtórzenia i zapisz jeden wniosek oraz jedną rzecz do zmiany.

Lekcja 3.2. Scenariusz: Klasa jako zespół, czyli jak pracujemy razem

Dostosuj scenariusz do swojej klasy: zmień zadanie grupowe tak, żeby pasowało do wieku i sali, wypisz materiały, które masz, i zapisz dwa zdania na plan B.

Lekcja 3.3. Konflikt między uczniami: rozmowa krok po kroku i przykład przed i po

Opisz konflikt z Twojej klasy (bez nazwisk i szczegółów życia rodzinnego) i przejdź przez sześć kroków: wpisz zdanie, które powiesz w kroku pierwszym, trzy pytania do kroku drugiego i jedną umowę do kroku piątego.

Moduł 4. Emocje, stres i presja egzaminów

Lekcja 4.1. Stres uczniów: jak go zauważyć i co może zrobić wychowawca

Wybierz ucznia ze swojej klasy lub fikcyjnego Kubę i napisz notatkę obserwacyjną w trzech zdaniach: co widzisz (fakty z datami), czego nie wiesz, jaki będzie Twój następny krok. Napisz też dosłowne zdanie otwierające rozmowę.

Lekcja 4.2. Scenariusz: Stres przed egzaminem, co mogę zrobić

Dostosuj scenariusz do własnej klasy: zmień opis Oli na sytuację z Twojego etapu (maturzysta, siódmoklasista), wpisz dwa terminy dyżurów pedagoga i jedno zdanie, które powiesz uczniowi mówiącemu o sobie.

Lekcja 4.3. Uczeń z silnym lękiem: kiedy zawołać pedagoga lub psychologa i gdzie szukać pomocy

Rozpisz własną ścieżkę dla swojej szkoły: kto jest pedagogiem i psychologiem, w jakich godzinach jest dostępny, jak się z nim kontaktować, kto zastępuje go pod nieobecność, gdzie zapisujesz notatki. Uzupełnij brakujące dane u dyrekcji lub sekretariatu.

Moduł 5. Internet, media społecznościowe i cyberprzemoc

Lekcja 5.1. Czym wychowawca zajmuje się w temacie internetu, a co zostawia innym kursom i specjalistom

Sprawdź w dokumentach swojej szkoły trzy rzeczy: kto jest wskazany do przyjmowania zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających dziecku, co mówią zasady korzystania z telefonów, jak wygląda sposób dokumentowania incydentów. Zapisz na jednej kartce, do kogo i w jakiej formie przekażesz zgłoszenie o hejcie.

Lekcja 5.2. Scenariusz: Cyberprzemoc, co robi świadek

Przerób opis przypadku na swoją klasę: zmień platformę (grupa klasowa, serwis z krótkimi filmami, czat w grze), usuń imiona realne, dopisz jedno zdanie, które Ty powiesz uczniowi mówiącemu o prawdziwej sytuacji.

Lekcja 5.3. Przypadek: zdjęcie krąży w klasowej grupie, kto co robi

Wypełnij tabelę ról dla swojej szkoły i dopisz, w której chwili Ty przekazujesz sprawę dalej. Pomiń w niej treść zdjęcia.

Moduł 6. Zdrowie, używki i bezpieczeństwo: kiedy zawołać pedagoga lub psychologa

Lekcja 6.1. Profilaktyka w szkole: program wychowawczo-profilaktyczny i rola wychowawcy

Przeczytaj program wychowawczo-profilaktyczny swojej szkoły i zapisz: trzy tematy wynikające z diagnozy, jedno działanie przewidziane dla Twojego poziomu klasy, osobę odpowiedzialną za profilaktykę w szkole oraz jedno pytanie do dyrektora. Jeśli programu nie możesz znaleźć na stronie, poproś o niego w sekretariacie.

Lekcja 6.2. Scenariusz: Presja rówieśnicza i jak powiedzieć nie

Dostosuj scenariusz do własnej klasy: zmień opis Marka, wpisz dwa zdania odmowy w stylu uczniów i dwa kontakty do osób w szkole.

Lekcja 6.3. Kiedy zawołać pedagoga, psychologa lub dyrekcję: ścieżka reakcji

Przypisz każdą z pięciu sytuacji do poziomu reakcji i napisz, kogo wołasz: (a) uczeń od tygodnia unika wyjścia do tablicy i płacze w łazience; (b) uczennica mówi, że starszy kolega z internetu żąda od niej zdjęć; (c) uczeń upada na korytarzu i nie reaguje na pytania; (d) dwóch uczniów pokłóciło się o miejsce w ławce; (e) uczeń mówi, że kolega pije alkohol z rodzicami co weekend.

Moduł 7. Wybór drogi: doradztwo zawodowe na godzinie wychowawczej

Lekcja 7.1. Doradztwo zawodowe w szkole: kto je prowadzi i gdzie jest wychowawca

Napisz pięć pytań do doradcy zawodowego lub wicedyrektora i zapisz, jak brzmiałaby odpowiedź w Twojej szkole. Pytania: 1) które godziny wychowawcze w mojej klasie są wpisane do programu, 2) jakie tematy, 3) kto prowadzi pozostałe zajęcia, 4) kiedy są spotkania dla rodziców, 5) z jakich cyfrowych narzędzi szkoła korzysta.

Lekcja 7.2. Scenariusz: Moje mocne strony i pomysły na dalszą drogę

Dostosuj scenariusz do swojej klasy: zmień trzy rzeczy (liczbę minut w parach, przykład w poleceniu 2, pytanie na karteczce wyjściowej) i wpisz, co zrobisz, gdy klasa jest po sprawdzianie lub gdy część uczniów jest nowa.

Lekcja 7.3. Uczeń niezdecydowany i rodzic z oczekiwaniami: rozmowa o wyborze szkoły

Przygotuj notatkę do rozmowy z uczniem niezdecydowanym: trzy pytania otwarte, jedno zdanie zamykające, termin kolejnej rozmowy. Nie wpisuj w niej diagnoz ani ocen.

Moduł 8. Trudne sytuacje w klasie: po kłótni, po stracie, po incydencie

Lekcja 8.1. Rozmowa z klasą po trudnym wydarzeniu: zasady i czego nie robić

Napisz komunikat dla klasy, która po lekcji WF dowiedziała się o poważnej kontuzji koleżanki (wiesz tylko, że trafiła do szpitala). Użyj pięciu elementów: fakt, uczucia ogólnie, co się dzieje, do kogo pójść, plan na dalszą część dnia.

Lekcja 8.2. Scenariusz: Po trudnym wydarzeniu w klasie

Dopisz do scenariusza własne warianty dla trzech sytuacji: klasa jest po kłótni dwóch grup, klasa straciła nauczyciela, uczeń zmarł w wypadku. Zapisz, co zmieniasz w minutach 0-10 i kogo prosisz o obecność.

Lekcja 8.3. Przypadek: incydent w klasie, kto i komu go zgłasza

Znajdź w standardach ochrony małoletnich swojej szkoły (strona internetowa, wywieszone w szkole) trzy rzeczy: kto przyjmuje zgłoszenia o zdarzeniach zagrażających uczniowi, jak dokumentuje się incydent i gdzie jest wersja skrócona dla uczniów. Zapisz je na jednej kartce.

Moduł 9. Zebrania i rozmowy z rodzicami

Lekcja 9.1. Zebranie z rodzicami: przygotowanie, przebieg, dokumentacja

Napisz plan zebrania na 45 minut z czterema punktami, wzór zdania otwierającego, zdanie uciszające sprawy indywidualne i listę trzech danych, których nie zapiszesz w notatce.

Lekcja 9.2. Scenariusz zebrania i godzina wychowawcza przed rozmową z rodzicami

Zaplanuj własne zebranie na 45 minut: wybierz klasę, wpisz cztery punkty z minutami i zdanie otwierające.

Lekcja 9.3. Trudna rozmowa z rodzicem: przykład przed i po

Przepisz trzy zdania, które mogłyby paść na początku trudnej rozmowy z rodzicem, tak, by opisywały fakt i zapraszały do rozmowy.

Moduł 10. Jak z ChatGPT dopasować scenariusz do swojej klasy

Lekcja 10.1. Co ChatGPT może zrobić przy scenariuszu, a czego nie

Przykład fikcyjny. Pani Alicja jest wychowawczynią klasy 6 w Lublinie i chce wpisać do czatu: „Klasa 6b, Kuba i Zuzia się kłócą od września, Kuba ma opinię z poradni, Zuzia jest po rozwodzie rodziców. Napisz scenariusz o konflikcie”. Przepisz to polecenie tak, żeby nie zawierało danych osobowych, i dopisz jedno zdanie, które sama sprawdzi po otrzymaniu odpowiedzi.

Lekcja 10.2. Dopasowanie gotowego scenariusza do klasy: polecenie krok po kroku, bez danych osobowych uczniów

Weź jeden scenariusz z tego kursu (na przykład o zespole klasowym lub o stresie). Napisz polecenie do ChatGPT, które dopasuje go do klasy, jaką naprawdę prowadzisz lub możesz sobie wyobrazić. Użyj pięciu elementów z diagramu i dopisz co najmniej dwa ograniczenia.

Lekcja 10.3. Sprawdzenie szkicu z ChatGPT: lista kontrolna i przykład poprawek

Poniżej fragment szkicu z czatu. Sprawdź go ośmioma pytaniami i wypisz co najmniej trzy poprawki.

Klasa 7, godzina wychowawcza, temat: wykluczanie w grupie. Tabela: 0-10 min wprowadzenie, 10-25 min uczniowie opowiadają, kiedy sami zostali wykluczeni, 25-40 min głosowanie, kto w klasie najczęściej pozostaje sam, 40-60 min podsumowanie. Na końcu: „Po tej lekcji w klasie nie będzie wykluczania. Pomoc: numer znaleziony w internecie”.

Moduł 11. Pierwsze tygodnie września: start z nową klasą, zasady, kontrakt klasowy

Lekcja 11.1. Pierwszy dzień i pierwszy tydzień z nową klasą

Napisz plan swojego pierwszego dnia i tygodnia z klasą, którą prowadzisz albo możesz prowadzić: jedno zdanie o Twojej pracy, trzy rzeczy na pierwszy dzień i jedna rzecz na każdy kolejny dzień tygodnia.

Lekcja 11.2. Scenariusz: Kontrakt klasowy

Dostosuj scenariusz do własnej klasy: wypisz zmiany w czasie, materiałach i punkcie o reakcji na złamanie zasady.

Lekcja 11.3. Dokumenty na początek roku: statut, kryteria oceny zachowania, informacje dla rodziców

Napisz jednostronicową informację dla rodziców, wpisując z własnego statutu (lub z wymyślonego statutu) elementy z art. 44b ust. 9 oraz termin informowania o ocenie przewidywanej.

Moduł 12. Uczniowie z trudnościami: SPE, uczeń z innego kraju, uczeń wycofany, nieobecności

Lekcja 12.1. Co wychowawca robi przy uczniu z opinią, orzeczeniem lub trudnościami

Uczennica klasy 7 od września wychodzi z lekcji w trakcie zajęć, często mówi, że boli ją głowa, a oceny z kilku przedmiotów spadły. Napisz plan Twoich pierwszych czterech kroków jako wychowawcy.

Lekcja 12.2. Scenariusz: Różnimy się, pracujemy razem

Dostosuj scenariusz do klasy 7: zmień jedno ćwiczenie, napisz jedno dodatkowe pytanie do rozmowy i wskaż, co zrobisz, jeśli uczeń sam zacznie mówić o swojej diagnozie.

Lekcja 12.3. Uczeń wycofany, uczeń z innego kraju, uczeń z wieloma nieobecnościami: trzy krótkie przypadki

Uczeń klasy 5, przyjęty miesiąc temu po powrocie z zagranicy, nie rozumie poleceń po polsku i nikt nie chce z nim siedzieć. Napisz trzy kroki, które wykonasz w tym tygodniu.

Moduł 13. Szacunek, relacje i mowa nienawiści: rówieśnicy, hejt, wykluczanie

Lekcja 13.1. Wykluczanie, hejt i mowa nienawiści: jak je rozpoznać w klasie

Przeczytaj pięć sytuacji z fikcyjnej klasy 8 i przy każdej wpisz: wykluczanie, hejt, mowa nienawiści albo "za mało danych", plus pierwszy ruch. 1) Od tygodnia nikt nie odpowiada Michałowi w grupie klasowej. 2) Ktoś pisze w komentarzu o Oldze, że jest "gruba i głupia". 3) Na przerwie padło słowo obraźliwe wobec Ukraińców. 4) Franek przy tablicy powiedział, że kolega ma "dziwne buty". 5) Nikt nie chce być w parze z Hanią na wychowaniu fizycznym od września.

Lekcja 13.2. Scenariusz: Szacunek w klasie, od słów do działania

Dostosuj scenariusz do swojej klasy: zmień cztery sytuacje tak, aby były bliskie wiekowi i środowisku (miasto, szkoła, platformy), ale zupełnie fikcyjne, i wpisz imię osoby, do której zgłosisz sprawę w swojej szkole.

Lekcja 13.3. Przypadek: hejt wobec ucznia, reakcja krok po kroku

Napisz notatkę z faktami dla fikcyjnego przypadku: w czwartek o 7:50 uczeń klasy 7 pokazał Ci telefon z wiadomościami w grupie klasowej, w której czworo uczniów nazywa Piotra obraźliwym słowem i wysyła jego zdjęcie. Piotr w tym czasie siedział w ławce, nie odezwał się. Dopisz: pierwsze zdanie rozmowy z Piotrem i komu zgłaszasz sprawę.

Moduł 14. Koniec roku: podsumowanie, ocena zachowania, pożegnanie klasy i projekt końcowy

Lekcja 14.1. Podsumowanie roku z klasą: scenariusz godziny

Napisz własny list do klasy na koniec roku, 4 do 6 zdań, bez imion uczniów, z jednym konkretnym zdarzeniem z roku i jednym zdaniem o tym, co zostaje.

Lekcja 14.2. Ocena zachowania: zasady, rozmowa z uczniem i z rodzicem

Dla fikcyjnego ucznia klasy 7 zapisz po jednym zdaniu faktu w czterech obszarach nowej listy (szacunek, współpraca, bezpieczeństwo, zaangażowanie w życie klasy) i jedno zdanie, które powiesz rodzicowi.

Lekcja 14.3. Projekt końcowy: własny plan roczny i jeden pełny scenariusz

Wykonaj cały projekt dla własnej klasy. Poniżej pełny przykład skrócony.

Rozwiązanie. Przykład fikcyjny. Pani Natalia, wychowawczyni klasy 7 w Rzeszowie. Dokumenty: statut i program wychowawczo-profilaktyczny mówią o bezpieczeństwie w sieci i o relacjach. Cele: 1) do października klasa ma własne zasady na plakacie; 2) do grudnia każdy uczeń wskaże dwie osoby dorosłe w szkole, do których może zgłosić problem; 3) do końca roku klasa zna zasady rozmowy w klasowej grupie; 4) w marcu każdy zapisuje wstępny pomysł na wybór szkoły ponadpodstawowej.

Plan na miesiące: wrzesień kontrakt klasowy i kryteria oceny zachowania; październik zasady pracy w grupie; listopad kto w szkole pomaga; grudzień rozmowa w klasowej grupie (poniższy scenariusz); styczeń podsumowanie półrocza, bez oceniania osób; luty stres przed egzaminem ósmoklasisty; marzec wybór szkoły; kwiecień reagowanie na to, co dzieje się w klasie (godzina zarezerwowana); maj informacja o przewidywanej ocenie zachowania i rozmowa z rodzicami; czerwiec podsumowanie roku.

Scenariusz (skrót). Temat: Jak rozmawiamy w klasowej grupie. Klasa 7, Rzeszów. Cel: uczeń zapisuje dwie zasady wysyłania wiadomości, które sam zastosuje. Materiały: kartki, flamastry, cztery fikcyjne zrzuty wiadomości. Przebieg: 0 do 5 min zasady godziny; 5 do 15 min czytanie zrzutów w parach; 15 do 25 min rozmowa "co mogło zranić, co pomogło"; 25 do 35 min zasady w czwórkach; 35 do 45 min głosowanie i kartka wyjściowa. Pytania: "Czy to zdanie powiedziałbyś w twarz?" "Co zrobić, gdy ktoś pisze coś złego o kimś?" Plan B: gdy uczeń opowiada o prawdziwej osobie, przerywasz: "Zostajemy przy opisach, wrócimy po lekcji." Pedagoga wołasz, gdy uczeń mówi o krzywdzie; przy hejcie dyrekcja (moduł 13). Kurs: Bezpieczny internet dla uczniów.

Sprawdzenie według kryteriów: cele mają miary tak lub nie; w planie są dwa punkty stałe i jedna godzina rezerwy; scenariusz ma wariant bez mówienia o sobie; dyrektora i pedagoga wskazuje statut szkoły.

Przykładowe odpowiedzi

Moduł 1. Plan roczny wychowawcy: cele, plan wynikowy, rozkład godzin wychowawczych

Lekcja 1.1. Co należy do wychowawcy i ile jest godzin wychowawczych w roku

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Pani Ewa jest wychowawczynią klasy 7 w szkole w Lublinie. Wymiar: 1 godzina tygodniowo (załącznik nr 15). Kalendarz szkoły daje w jej wersji umownie 30 tygodni z zajęciami (liczbę weź ze swojego kalendarza). Razem 30 godzin. Odejmuje 1 godzinę w miesiącu na bezpieczne zachowanie w zagrożeniach (dziewięć miesięcy z zajęciami: 9 godzin). Zostaje 21 godzin, z których zaplanuje start roku, zespół, zajęcia o szkole i wyborze drogi oraz rezerwę na sprawy klasy. Dopisuje: sprawdzić w statucie, czy szkoła narzuca inne tematy.

Lekcja 1.2. Plan roczny krok po kroku: cele, tematy, rozkład na miesiące

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Pan Michał, wychowawca klasy 6 w szkole w Gdańsku. Cel 1: do października klasa ma własne zasady zapisane na plakacie (tematy: kontrakt klasowy we wrześniu, zasady pracy w grupie w październiku). Cel 2: do końca roku każdy uczeń zna dwie osoby dorosłe w szkole, do których może zgłosić problem (tematy: rozmowa o tym, kto w szkole pomaga, w listopadzie; wizyta pedagoga w marcu). Cel 3: klasa umie nazwać jedną zasadę bezpiecznego zachowania w sieci (tematy: w styczniu i w kwietniu). Czerwiec: sprawdzam, na ile celów mogę odpowiedzieć "tak". Sprawdź siebie: czy Twoje cele opisują działania uczniów, bez słów o tym, co mają czuć.

Wzór scenariusza, jeden wzór wypełniony i plan roczny do wypełnienia są w pliku do druku: [wzór scenariusza i plan roczny (PDF)](/downloads/wzor-scenariusza-i-plan-roczny.pdf).

Lekcja 1.3. Plan wynikowy: przykład dla klasy 7 i korekty w trakcie roku

Rozwiązanie: Przykład fikcyjny. Pani Karolina, klasa 7 w Szczecinie. Temat 1: stres przed egzaminem ósmoklasisty. Wynik: uczeń wybierze jeden sposób nauki na najbliższy tydzień i zapisze go na karcie; sprawdzenie: karteczka wyjściowa. Temat 2: wybór szkoły średniej. Wynik: uczeń zapisze dwie rzeczy, które chce sprawdzić przed decyzją; sprawdzenie: kartka oddana do skrzynki. Korekta: jeśli po temacie 1 większość kart będzie pusta, przesuwam temat 2 o dwa tygodnie i dodaję 10 minut pracy w parach nad kartą. Sprawdź siebie: czy w żadnym wyniku nie ma słów "zrozumie" ani "poczuje".

Moduł 2. Jak zbudować scenariusz: wzór do wypełnienia i checklista

Lekcja 2.1. Z czego składa się scenariusz godziny wychowawczej

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Pan Tomasz, wychowawca klasy 5 w Poznaniu, ocenia scenariusz "Jak radzić sobie ze złością". Temat i grupa: jest. Cel: niepełny, bo brzmi "uczniowie poznają sposoby radzenia sobie ze złością". Poprawka: "każdy uczeń zapisze jeden sposób, który wypróbuje w tym tygodniu". Materiały: jest. Przebieg: brak minut. Poprawka: dopisuje cztery bloki po kilka minut i rozmowę na końcu z zapasem. Pytania: jest, ale jedno brzmi "Kiedy ostatnio byłeś naprawdę wściekły?", więc dopisuje wariant "Co robi bohater opowiadania, kiedy się złości?" i zgodę na niemówienie. Zakończenie: brak. Plan B i pomoc: brak. Poprawka: dopisuje reakcję na uczniów, którzy się śmieją, i zdanie, że sprawy zgłoszone przez ucznia przekazuje pedagogowi. Sprawdź siebie: czy Twoja poprawka celu zawiera czasownik, który widać.

Lekcja 2.2. Wzór scenariusza minuta po minucie

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Pan Adam, klasa 8 w szkole w Rzeszowie, temat "Dzień przed próbnym egzaminem ósmoklasisty". Cel: każdy uczeń wybierze jeden sposób na ostatni wieczór przed egzaminem. Materiały: kartki, tablica. Przebieg: 5 + 12 + 10 + 8 + 5 + 5 = 45. Pytania: pięć, w tym "Co mógłby zrobić ktoś, kto się stresuje?" zamiast "Czy Ty się stresujesz?". Zakończenie: karteczka "Mój sposób na wieczór". Plan B: cisza (praca w parach), dwóch uczniów żartuje z egzaminu (pytanie do nich o ich sposób). Pomoc: uczeń mówi, że nie może spać i panikuje, więc rozmowa po lekcji i zgłoszenie pedagogowi. Zmiany: klasa 7 skraca blok rozmowy. Sprawdź siebie: czy suma minut wynosi 45.

Wzór scenariusza, jeden wzór wypełniony i plan roczny do wypełnienia są w pliku do druku: [wzór scenariusza i plan roczny (PDF)](/downloads/wzor-scenariusza-i-plan-roczny.pdf).

Lekcja 2.3. Checklista przed lekcją: przykład scenariusza przed i po poprawkach

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Pan Szymon, klasa 8, scenariusz o wyborze szkoły średniej. Braki: brak rezerwy czasu, pytanie "Co powiedzieli twoi rodzice o twoim wyborze?" (rodzinne sprawy na forum), brak wydrukowanych kart w liczbie zapasowej. Poprawki: skraca blok rozmowy z dziesięciu do ośmiu minut i dopisuje trzy minuty rezerwy; zamienia pytanie na "Jakie pytania warto zadać w domu przed wyborem szkoły?" z prawem niemówienia; drukuje o pięć kart więcej. Sprawdź siebie: czy każda poprawka usuwa przyczynę odpowiedzi "nie", zamiast ją tylko opisywać.

Moduł 3. Zespół klasowy: integracja, zasady, konflikty między uczniami

Lekcja 3.1. Jak powstaje zespół klasowy i po czym poznasz, że klasa się dzieli

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Pani Dorota, klasa 6 w szkole w Białymstoku. Wpisy: poniedziałek, pary przy ćwiczeniu na matematyce, trzy te same pary jak w zeszłym tygodniu; wtorek, grupa Kuby i Mikołaja nie dała roli Tomkowi; środa, na zadaniu w grupach nie było żartów; czwartek, plotka o wyjściu klasy poszła przez czat bez udziału wychowawcy; piątek, nowa uczennica siedzi sama. Wniosek: dobór par i rola Tomka powtarzają się dwa razy. Zmiana: w przyszłym tygodniu losuję pary kartami i przydzielam role na kartkach, a po tygodniu sprawdzam, czy Tomek ma rolę. Sprawdź siebie: czy Twój wniosek opiera się na zapisie powtarzających się faktów.

Lekcja 3.2. Scenariusz: Klasa jako zespół, czyli jak pracujemy razem

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Pani Anna, klasa 7 w Gdyni, 26 uczniów, sala z ławkami w rzędach. Zadanie: wieża zostaje, ale każdy uczeń w grupie wykonuje swój krok w kolejności (jedna ręka na grupę). Materiały: kartki i taśma od pani Anny, kartki samoprzylepne z pokoju nauczycielskiego. Plan B: jeśli grupy ustawiają ławki w kółko zbyt wolno, buduje w rzędach; jeśli grupa nie chce budować, każe jej opisać na kartce, jak podzieliłaby role. Sprawdź siebie: czy Twój scenariusz mieści się w 45 minutach z rezerwą.

Lekcja 3.3. Konflikt między uczniami: rozmowa krok po kroku i przykład przed i po

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Klasa 7, dwie uczennice kłócą się o miejsce w ławce, jedna drugiej zabiera plecak. Krok 1: "Przerywamy. Za chwilę porozmawiam z każdą z Was osobno." Krok 2: "Co się stało? Co było dla Ciebie najtrudniejsze? Co chciałabyś, żeby się zmieniło?" Krok 5: obie uzgadniają, że miejsca zmieniają się co miesiąc według listy, a plecaki stoją pod ławką właściciela. Krok 6: za tydzień pytam obie, czy lista działa. Sprawdź siebie: czy Twoja umowa opisuje zachowanie, które da się zobaczyć.

Moduł 4. Emocje, stres i presja egzaminów

Lekcja 4.1. Stres uczniów: jak go zauważyć i co może zrobić wychowawca

Przykładowa odpowiedź: "Od 12 do 26 października Kuba nie oddał dwóch prac domowych z matematyki, w poniedziałek siedział w kapturze i nie odpowiadał na pytania. Nie wiem, z czego to wynika. W środę po lekcji zapytam go na osobności, jak się czuje, i zaproponuję rozmowę we wtorek." Zdanie otwierające: "Kuba, widzę, że ostatnio jest Ci ciężej niż zwykle. Jak się masz?" Sprawdź siebie: czy w notatce są same fakty, bez oceny charakteru?

Lekcja 4.2. Scenariusz: Stres przed egzaminem, co mogę zrobić

Przykładowa odpowiedź: Opis: "Jacek z trzeciej klasy liceum ma próbną maturę z matematyki w lutym. Od tygodnia nie je śniadań i siedzi do północy." Dyżury pedagoga: wtorek i czwartek, gabinet 14. Zdanie: "Dziękuję, że to mówisz. Zostańmy po lekcji." Sprawdź siebie: czy opis nie przypomina żadnego z Twoich uczniów z imienia?

Karty pracy w trzech wersjach (kl. 4-6, kl. 7-8, szkoła średnia) są w pliku do druku: [karty pracy (PDF)](/downloads/karty-pracy-lekcja-wychowawcza.pdf)

Lekcja 4.3. Uczeń z silnym lękiem: kiedy zawołać pedagoga lub psychologa i gdzie szukać pomocy

Przykładowa odpowiedź: Pedagog: pani Anna K., gabinet 14, wtorek i czwartek od 8 do 12; kontakt: osobiście lub telefon do sekretariatu. Psycholog: pani Karolina W., poniedziałek i środa. Zastępstwo: wicedyrektor. Notatki: w teczce wychowawcy zamykanej na klucz w pokoju nauczycielskim, zgodnie z wewnętrznym regulaminem. Sprawdź siebie: czy masz wpisaną osobę, do której zadzwonisz w piątek po południu, gdy gabinetu nie ma?

Moduł 5. Internet, media społecznościowe i cyberprzemoc

Lekcja 5.1. Czym wychowawca zajmuje się w temacie internetu, a co zostawia innym kursom i specjalistom

Przykładowa odpowiedź: Osoba odpowiedzialna: pedagog szkolny, pani Karolina R. (gabinet 14). Telefony: w klasach 4 do 6 wyłączone i w plecaku, w klasach 7 do 8 włączone w trybie cichym tylko na zajęciach, na których nauczyciel pozwoli (sprawdź w statucie swojej szkoły). Dokumentowanie: notatka służbowa w formularzu u dyrektora. Przekazanie zgłoszenia: osobiście i na piśmie tego samego dnia. Sprawdź siebie: czy wiesz, kto Cię zastąpi, gdy pedagoga nie ma w szkole?

Lekcja 5.2. Scenariusz: Cyberprzemoc, co robi świadek

Przykładowa odpowiedź: Opis: "W czacie gry klasa 6 jeden z graczy pisze obraźliwe komentarze do Antka. Dwóch kolegów wkleja jego nick do grupy klasowej i się śmieje." Zdanie dla ucznia: "Dziękuję, że mi to mówisz. Porozmawiamy po lekcji z

panią pedagog." Sprawdź siebie: czy w opisie nie ma ani jednego realnego nicku ani imienia?

Karty pracy w trzech wersjach (kl. 4-6, kl. 7-8, szkoła średnia) są w pliku do druku: [karty pracy (PDF)](/downloads/karty-pracy-lekcja-wychowawcza.pdf)

Lekcja 5.3. Przypadek: zdjęcie krąży w klasowej grupie, kto co robi

Rozwiązanie: Wychowawca: wysłuchanie, notatka faktów, informacja do dyrekcji i pedagoga tego samego dnia, bez oglądania zdjęcia i bez kopiowania. Pedagog: rozmowa z osobą poszkodowaną, wsparcie klasy, kontakt z poradnią. Dyrekcja: decyzja o zawiadomieniu właściwych organów zgodnie ze standardami, rozmowa z rodzicami, decyzje o działaniach w szkole. Rodzic: informuje o swoich spostrzeżeniach, wspiera dziecko, korzysta z pomocy. Sprawdź siebie: czy w Twojej tabeli nie ma kroku "pytam klasę, kto wysłał"?

Moduł 6. Zdrowie, używki i bezpieczeństwo: kiedy zawołać pedagoga lub psychologa

Lekcja 6.1. Profilaktyka w szkole: program wychowawczo-profilaktyczny i rola wychowawcy

Przykładowa odpowiedź: Tematy z diagnozy: bezpieczeństwo w sieci, relacje w klasie, radzenie sobie z presją grupy. Działanie dla klasy 6: warsztat dla uczniów prowadzony przez pedagoga w listopadzie. Osoba odpowiedzialna: pani Dorota N., pedagog. Pytanie: "Czy mogę zaprosić na zebranie specjalistę z poradni, żeby przedstawił rodzicom ten temat?" Sprawdź siebie: czy temat godziny wychowawczej w kwietniu da się wskazać w programie?

Lekcja 6.2. Scenariusz: Presja rówieśnicza i jak powiedzieć nie

Przykładowa odpowiedź: Opis: "Basia z klasy 7 dostaje zaproszenie na wagary od koleżanek. Dwie z nich mówią, że jeśli nie pójdzie, nie dołączy do grupy na wyjazd." Zdania odmowy: "Nie, dzięki, mam sprawdzian." i "Nie idę. Chodźmy po lekcjach na lody." Kontakty: pani pedagog (gabinet 14), wychowawca (sala 12, po lekcjach we wtorki). Sprawdź siebie: czy zdania brzmią jak uczeń, nie jak dorosły?

Karty pracy w trzech wersjach (kl. 4-6, kl. 7-8, szkoła średnia) są w pliku do druku: [karty pracy (PDF)](/downloads/karty-pracy-lekcja-wychowawcza.pdf)

Lekcja 6.3. Kiedy zawołać pedagoga, psychologa lub dyrekcję: ścieżka reakcji

Rozwiązanie: (a) poziom trzeci: pedagog lub psycholog i rodzic. (b) poziom drugi: dyrekcja i pedagog tego samego dnia, według standardów ochrony małoletnich. (c) poziom pierwszy: 112 i dyrekcja. (d) poziom czwarty: rozmowa wychowawcy z notatką. (e) poziom drugi: dyrekcja i pedagog tego samego dnia; nie prowadzisz własnego dochodzenia i nie rozmawiasz o tym z klasą. Sprawdź siebie: czy w żadnej sytuacji nie zostawiłeś dziecka samego?

Moduł 7. Wybór drogi: doradztwo zawodowe na godzinie wychowawczej

Lekcja 7.1. Doradztwo zawodowe w szkole: kto je prowadzi i gdzie jest wychowawca

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Pani Ewa, wychowawczyni klasy 7b w Łodzi, pyta doradcę. Odpowiedź: w programie na ten rok są dwie godziny z wychowawcą (listopad i marzec), tematem są mocne strony i wybór szkoły; zajęcia doradcze prowadzi pan Marek; spotkanie dla rodziców jest w lutym; szkoła korzysta z ogólnopolskiej bazy zawodów. Pani Ewa zapisuje daty w planie rocznym. Sprawdź siebie: czy Twoje pytania prowadzą do dat i nazwisk, nie do ogólników?

Lekcja 7.2. Scenariusz: Moje mocne strony i pomysły na dalszą drogę

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Pan Karol, wychowawca klasy 8c w Szczecinie, prowadzi lekcję tydzień po próbnym egzaminie. Skraca pary do 6 minut, zmienia przykład w poleceniu 2 na "pomogłem koledze w zadaniu" i dodaje do karteczki: "Jedna rzecz, o której nie chcę dziś rozmawiać". Dla trzech nowych uczniów wyznacza pary z osobami, które znają zasady. Sprawdź siebie: czy Twoje zmiany wynikają z sytuacji tej klasy?

Lekcja 7.3. Uczeń niezdecydowany i rodzic z oczekiwaniami: rozmowa o wyborze szkoły

Przykładowa odpowiedź: Pytania: 1) "Które lekcje w tym roku były dla Ciebie najlżejsze, a które najtrudniejsze?" 2) "Co chcesz wiedzieć o szkole, której jeszcze nie znasz?" 3) "Kogo mógłbyś zapytać o jego zawód?" Zdanie zamykające: "Zapiszmy Twoje dwa pomysły i sprawdźmy je do czwartku". Termin: czwartek, 10 minut po lekcjach. Sprawdź siebie: czy w notatce jest jakaś ocena ucznia lub rodzica? Jeśli tak, usuń ją.

Moduł 8. Trudne sytuacje w klasie: po kłótni, po stracie, po incydencie

Lekcja 8.1. Rozmowa z klasą po trudnym wydarzeniu: zasady i czego nie robić

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. "Klaudia miała na WF wypadek i jest w szpitalu. Na razie wiemy tylko tyle. Część z Was może się martwić albo czuć się dziwnie, i to się zdarza. Jeśli ktoś chce porozmawiać, pani pedagog jest w gabinecie, a ja jestem w klasie. Teraz mamy polski, a po ostatniej lekcji powiem Wam, co udało się dowiedzieć". Sprawdź siebie: czy w komunikacie nie ma przypuszczeń o przyczynie i obietnic dotyczących zdrowia Klaudii?

Lekcja 8.2. Scenariusz: Po trudnym wydarzeniu w klasie

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, klasa 7a w Łodzi. Kłótnia dwóch grup: 0-10 minut to zasady rozmowy i nazwanie konfliktu bez nazwisk, pedagog obecny w ostatnich 15 minutach. Odejście nauczyciela: komunikat od dyrekcji, wychowawca dopisuje pytanie "co zostaje po zmianie". Śmierć ucznia: scenariusz prowadzisz dopiero po konsultacji z pedagogiem i dyrekcją, w obecności pedagoga lub psychologa, bez karteczek z pytaniami o przeżycia i z prowadzeniem rozmowy o pamięci tylko za zgodą rodziny. Sprawdź siebie: czy w każdym wariancie wskazałeś lub wskazałaś osobę, która jest obecna?

Lekcja 8.3. Przypadek: incydent w klasie, kto i komu go zgłasza

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. W standardach szkoły w Katowicach: zgłoszenia przyjmuje wicedyrektor pani Krystyna i pedagog pan Piotr, formularz zgłoszenia jest u dyrektora, incydent opisuje się w notatce przechowywanej w gabinecie pedagoga, wersja skrócona wisi na korytarzu i jest na stronie szkoły. Sprawdź siebie: czy masz zapisane nazwiska i miejsce formularza, czyli więcej niż ogólne "dyrekcja"?

Moduł 9. Zebrania i rozmowy z rodzicami

Lekcja 9.1. Zebranie z rodzicami: przygotowanie, przebieg, dokumentacja

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Punkty: 1) kryteria oceniania zachowania (5 minut), 2) plan roku i wycieczki (15), 3) dziennik elektroniczny i kontakt (10), 4) pytania do całej grupy (15). Zdanie otwierające: "Mamy 45 minut i cztery punkty. Sprawy pojedynczych uczniów zostawiamy na rozmowy". Zdanie przy sprawie indywidualnej: "Dziękuję, wróćmy do tego po zebraniu na rozmowie". Nie zapiszę: diagnoz i chorób dziecka, sytuacji rodzinnych, prywatnych numerów telefonów podanych w rozmowie. Sprawdź siebie: czy punkty zmieszczą się w 45 minutach z zapasem?

Lekcja 9.2. Scenariusz zebrania i godzina wychowawcza przed rozmową z rodzicami

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Klasa 5c. Minuty: 0-5 cel i plan, 5-15 zasady oceniania zachowania, 15-30 plan roku, 30-40 kontakt i pytania, 40-45 podsumowanie. Zdanie otwierające: "Mamy 45 minut. Sprawy pojedynczych uczniów zostawiamy na rozmowy". Sprawdź siebie: czy suma minut daje 45?

Lekcja 9.3. Trudna rozmowa z rodzicem: przykład przed i po

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Zamiast "Pana córka jest niegrzeczna": "Przez ostatnie dwa tygodnie Ala trzy razy wyszła z lekcji bez pozwolenia. Chciałbym to z Panią omówić". Zamiast "Zawsze się spóźnia": "W tym miesiącu spóźniła się pięć razy. Jak to wygląda z Pani strony?". Zamiast "Musi Pan z nią porozmawiać": "Proponuję, żebyśmy oboje porozmawiali z Alą, i spotkajmy się za tydzień". Sprawdź siebie: czy każde zdanie opisuje fakt i zawiera zaproszenie?

Moduł 10. Jak z ChatGPT dopasować scenariusz do swojej klasy

Lekcja 10.1. Co ChatGPT może zrobić przy scenariuszu, a czego nie

Przykładowa odpowiedź: „Klasa 6, 26 osób, od września w klasie pojawiają się kłótnie w kilku parach, głównie o miejsca i grupy na zajęciach. Napisz scenariusz godziny wychowawczej na 45 minut o rozwiązywaniu konfliktów bez wskazywania nikogo z klasy. Tabela: minuty, co robi wychowawca, co robią uczniowie. Dodaj cztery pytania do rozmowy, na które uczeń może nie odpowiadać.” Zdanie do sprawdzenia: „Czy w odpowiedzi nie ma ćwiczenia, w którym uczeń ma opowiadać o swojej rodzinie lub zdrowiu?” Imiona i informacje o rozwodzie oraz opinii zniknęły, bo nie są potrzebne do zbudowania scenariusza.

Lekcja 10.2. Dopasowanie gotowego scenariusza do klasy: polecenie krok po kroku, bez danych osobowych uczniów

Przykładowa odpowiedź: „Poniżej scenariusz godziny wychowawczej o pracy zespołowej [tu wklejasz tekst]. Dopasuj go do klasy 2 liceum, 30 osób, lekcja 45 minut, dwa pierwsze rzędy ławek są przymocowane, więc nie da się ich przestawić. Cel: uczniowie ustalają trzy zasady pracy w grupie. Ograniczenia: bez ćwiczeń wymagających kontaktu fizycznego, bez wskazywania liderów z klasy, pytania muszą mieć wariant bez mówienia o sobie. Podaj tabelę: minuty, co robi wychowawca, co robią uczniowie, oraz listę zmian względem oryginału.” Sprawdź siebie: czy w poleceniu nie ma ani jednego imienia, ani zdania, po którym klasa rozpozna ucznia?

Lekcja 10.3. Sprawdzenie szkicu z ChatGPT: lista kontrolna i przykład poprawek

Rozwiązanie: 1) Czas: tabela kończy się na 60 minutach, skracam do 45. 2) Bezpieczeństwo: opowiadanie o własnym wykluczeniu zamieniam na opis sytuacji wymyślonej lub z filmu, a uczeń może nie odpowiadać. 3) Głosowanie na osobę z klasy usuwam, bo wskazuje konkretnego ucznia. 4) Obietnicę „w klasie nie będzie wykluczania” zastępuję celem: uczniowie nazywają trzy zachowania, które wykluczają, i jedno, które włącza. 5) Numer znaleziony w internecie usuwam, bo nie ma go w sprawdzonych źródłach kursu, i wpisuję 116 111.

Moduł 11. Pierwsze tygodnie września: start z nową klasą, zasady, kontrakt klasowy

Lekcja 11.1. Pierwszy dzień i pierwszy tydzień z nową klasą

Przykładowa odpowiedź: Klasa 1 liceum w Opolu. Zdanie: „Po lekcjach jestem w sali 12 w poniedziałki, a w sprawach pilnych piszę w dzienniku, odpowiadam do końca następnego dnia roboczego”. Dzień 1: kartoniki z imionami, plan tygodnia, pytanie, jak mam się do Was zwracać. Dzień 2: karty z danymi kontaktowymi do domu i zwrot na kolejny dzień. Dzień 3: statut i zasady oceny zachowania w skrócie. Dzień 4: kontrakt klasowy. Dzień 5: pięć minut na pytanie, co w tym tygodniu było dla Was zaskoczeniem, na karteczkach bez podpisu.

Lekcja 11.2. Scenariusz: Kontrakt klasowy

Przykładowa odpowiedź: Klasa 5 w szkole w Toruniu. Czas: pierwsze dwie fazy skracam do 10 minut, bo uczniowie piszą wolno. Materiały: kartki w trzech kolorach, żeby podzielić pomysły (jak pracujemy, jak rozmawiamy, jak dbamy o salę). Reakcja na złamanie zasady: „Przypominamy zasadę i dajemy minutę na poprawę”. Wersja karty: kl. 4-6.

Lekcja 11.3. Dokumenty na początek roku: statut, kryteria oceny zachowania, informacje dla rodziców

Przykładowa odpowiedź: Klasa 6, szkoła w Lublinie. „Szanowni Państwo, kryteria oceny zachowania są w statucie szkoły, rozdział 5, par. 14 (przykładowo). Skala od klasy IV: wzorowe, bardzo dobre, dobre, poprawne, nieodpowiednie, naganne. Ocenę przewidywaną podam przez e-dziennik w terminie ze statutu (przykładowo: na 14 dni przed radą klasyfikacyjną). Warunki i tryb uzyskania oceny wyższej niż przewidywana są opisane w statucie, w tym samym rozdziale. Kontakt: e-dziennik, odpowiadam w dni robocze.” Sprawdź siebie: czy numer paragrafu i termin zapisałeś na podstawie statutu, bez poprawek z własnego zwyczaju?

Moduł 12. Uczniowie z trudnościami: SPE, uczeń z innego kraju, uczeń wycofany, nieobecności

Lekcja 12.1. Co wychowawca robi przy uczniu z opinią, orzeczeniem lub trudnościami

Przykładowa odpowiedź: 1) Spisuję własne obserwacje: daty wyjść z lekcji, przedmioty, co mówią nauczyciele. Nie wpisuję przypuszczeń o przyczynach. 2) Rozmawiam z uczennicą na osobności: „Zauważyłam, że czasem wychodzisz z lekcji. Jak mogę Ci pomóc?” 3) Umawiam rozmowę z rodzicami i informuję pedagoga szkolnego. 4) Gdy pomoc w szkole nie daje poprawy, dyrektor może za zgodą rodziców wystąpić do poradni (§ 20 ust. 11). Nie ustalam przyczyn sam i nie sugeruję diagnozy. Gdy uczennica wspomni o sytuacji zagrażającej jej zdrowiu lub bezpieczeństwu, od razu informuję dyrekcję i pedagoga; w razie zagrożenia życia dzwonię pod 112.

Lekcja 12.2. Scenariusz: Różnimy się, pracujemy razem

Przykładowa odpowiedź: Zamiast czterech haseł dajemy sześć, dodajemy „pracę w ławce z tyłu” i „kartkę z planem lekcji”. Dodatkowe pytanie: „Co klasa może zrobić, kiedy ktoś potrzebuje więcej czasu na zadanie, bez wskazywania, kto to jest?” Reakcja: „Dziękuję, że to mówisz. Po lekcji porozmawiamy, jak Ci pomóc”, a po lekcji rozmawiam z uczniem i za jego wiedzą informuję pedagoga szkolnego.

Lekcja 12.3. Uczeń wycofany, uczeń z innego kraju, uczeń z wieloma nieobecnościami: trzy krótkie przypadki

Przykładowa odpowiedź: 1) Umawiam rozmowę z rodzicem i pytam dyrektora o dodatkową naukę języka polskiego (art. 165 ust. 7), a jeśli uczeń nie jest obywatelem polskim, także o pomoc osoby władającej jego językiem (ust. 8). Jeśli jest obywatelem polskim po powrocie z zagranicy, dodatkowa nauka języka też mu przysługuje (ust. 9). 2) Wyznaczam na dwa tygodnie partnera z klasy (za zgodą ucznia i jego rodziców), wieszam w sali podpisane przedmioty i proszę nauczycieli o proste polecenia. 3) Na godzinie wychowawczej wracam do kontraktu klasowego. Uczniowie wskazują dwie zasady, jak się wspierać. Pedagoga szkolnego informuję o sytuacji adaptacyjnej, bo trudności adaptacyjne mogą być podstawą do pomocy (§ 2 ust. 2 pkt 12 rozporządzenia).

Moduł 13. Szacunek, relacje i mowa nienawiści: rówieśnicy, hejt, wykluczanie

Lekcja 13.1. Wykluczanie, hejt i mowa nienawiści: jak je rozpoznać w klasie

Przykładowa odpowiedź: 1) Wykluczanie, rozmowa z Michałem i obserwacja, kto jeszcze pisze w grupie. 2) Hejt, zrzut ekranu, rozmowa z Olgą, informacja do dyrekcji. 3) Mowa nienawiści, przerwanie zdania od razu i zgłoszenie dyrekcji. 4) Za mało danych, jedna uwaga bez wzorca; obserwujesz i notujesz. 5) Wykluczanie, wzorzec od września; porozmawiaj z Hanią i z nauczycielem wychowania fizycznego o doborze par.

Lekcja 13.2. Scenariusz: Szacunek w klasie, od słów do działania

Przykładowa odpowiedź: Klasa 6 w Gdyni, sytuacja 3 zmieniona na: "Ola wrzuciła zdjęcie z wycieczki, a w komentarzach pojawiły się śmiechy o jej okularach." Sytuacja 2: "Bartek mówi do nowego ucznia z Ukrainy: Nie rozumiesz po polsku, to nie siadaj z nami." Przy pytaniu 4 wpisuję: pedagog szkolny, pokój 12, i dyrektor.

Lekcja 13.3. Przypadek: hejt wobec ucznia, reakcja krok po kroku

Przykładowa odpowiedź: Notatka. Data: czwartek, 7:50. Miejsce: komunikator, grupa klasowa. Uczeń Z. pokazał mi telefon. Widziałem cztery wiadomości z obraźliwym słowem wobec Piotra i jedno zdjęcie. Autorzy wiadomości: wymieniam nicki z ekranu. Zrobiłem zrzut ekranu o 7:53. Piotr w tym czasie siedział w ławce. Rozmowa z Piotrem: o 8:55, na osobności. Pierwsze zdanie: "Piotrze, widziałem wiadomości w grupie klasowej. Nie zostawię tego. Chcę wiedzieć, czego teraz potrzebujesz." Zgłoszenie: osoba wskazana w standardach szkoły, o 9:10. Sprawdź siebie: czy notatka zawiera same fakty, bez oceny autorów wiadomości?

Moduł 14. Koniec roku: podsumowanie, ocena zachowania, pożegnanie klasy i projekt końcowy

Lekcja 14.1. Podsumowanie roku z klasą: scenariusz godziny

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, klasa 6 w Szczecinie. "W tym roku zaczynaliśmy jako grupa osób, które znały się z różnych klas. W październiku wspólnie zorganizowaliśmy dzień bez telefonów i wszyscy dotrwali do końca. W marcu było trudniej, kłóciliśmy się o miejsca. Zostało nam jedno: zasada, że zanim ktoś powie coś ostrego, liczy do trzech. Dziękuję Wam za ten rok i życzę udanych wakacji." Sprawdź siebie: czy list odnosi się do całej klasy i nie wskazuje nikogo z imienia?

Lekcja 14.2. Ocena zachowania: zasady, rozmowa z uczniem i z rodzicem

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Szacunek: w listopadzie przerwał koledze w rozmowie dwa razy, po zwróceniu uwagi przeprosił. Współpraca: w grudniu w grupie z biologii wykonał swoją część i pomógł drugiej osobie. Bezpieczeństwo: w marcu przebiegł po schodach mimo prośby nauczyciela. Zaangażowanie: był skarbnikiem klasy do końca roku. Zdanie do rodzica: "Widzę wyraźny postęp we współpracy i jedną rzecz do poprawy w bezpieczeństwie; kryteria każdej oceny znajdzie Pani w statucie, a ocenę przewidywaną poznacie Państwo przed radą."

Lekcja 14.3. Projekt końcowy: własny plan roczny i jeden pełny scenariusz